

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลุ่มของตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดและสูงสุดของหลักสูตร ในการสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบสถานภาพและปัญหาส่วนตัวระหว่างกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุด และกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรในการสำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ นิสิตปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2519-2523 ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ นิสิตที่ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตรในการสำเร็จการศึกษา และนิสิตที่ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรในการสำเร็จการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 761 คน คือ จากคณะรัฐศาสตร์ 63 คน คณะครุศาสตร์ 490 คน คณะนิเทศศาสตร์ 38 คน คณะเศรษฐศาสตร์ 16 คน และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี 154 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับกลับคืนมาและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 70.66 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าร้อยละ มีชกิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ (Chi - Square) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) โดยวิธีวิเคราะห์แบบมีขั้นตอน (Stepwise Method) ได้ข้อค้นพบดังนี้

1. เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม พบว่า กลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษา เนื้อหาวิชา 3 ภาค มีเป็นจำนวนน้อยมากที่ใช้เวลาในการศึกษา เนื้อหาวิชา 4 ภาค ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการศึกษา เนื้อหาวิชา 4 ภาค และเมื่อพิจารณาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า กลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่ทำวิทยานิพนธ์เสร็จภายใน 6 เดือน ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรใช้เวลา มากกว่า 24 เดือน

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรสถานภาพส่วนตัว ด้านลักษณะการมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท พบว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร และนิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีความแตกต่างกันในลักษณะการมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ในคณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และรวมทุกคณะ โดย นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่ลามาศึกษาจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จหรือจนสำเร็จ การศึกษา ในขณะที่นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรมาเรียนในขณะที่ทำงานอยู่โดยไม่ได้ลา ศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา หรือลาศึกษา เฉพาะเนื้อหาวิชาจนครบแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการ ทำวิทยานิพนธ์

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรสถานภาพส่วนตัวและปัญหาส่วนตัวที่ร่วมกัน จำแนกกลุ่ม ผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร และกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท แบบมีขั้นตอนในแต่ละคณะ และรวมทุกคณะ พบว่า

3.1 คณะครุศาสตร์ มีตัวแปรที่ปรากฏในสมการจำแนก 21 ตัวแปร จากตัวแปร ทั้งหมด 52 ตัวแปร โดยที่ตัวแปรในสมการจำแนกประเภทร่วมกันจำแนกความแตกต่างของกลุ่มได้ ประมาณร้อยละ 52.73 ตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงได้แก่ ตัวแปร ปัญหาเวลาที่ใช้ใน การทำวิทยานิพนธ์ ปัญหาความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ และปัญหาความวิตกกังวล ซึ่งให้ค่าน้ำหนัก ในการจำแนกเป็น 0.7830, 0.5224 และ -0.3605 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของ สมการจำแนกประเภท (Centroid) ของแต่ละกลุ่ม พบว่า ปัญหาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของกลุ่มผู้ใช้เวลา สูงสุดของหลักสูตร ส่วนปัญหาความวิตกกังวล จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของกลุ่ม ผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร

3.2 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มีตัวแปรที่ปรากฏในสมการจำแนก 18 ตัวแปร จากตัวแปรทั้งสิ้น 52 ตัวแปร โดยที่ตัวแปรในสมการจำแนกประเภทร่วมกันจำแนกความ แตกต่างของกลุ่มได้ประมาณร้อยละ 43.82 ตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงได้แก่ ตัวแปร ปัญหาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ปัญหาวิธีการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา ปัญหาสมาธิ ในการเรียน ปัญหาความเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาความเอาใจใส่ของอาจารย์ ที่ปรึกษา ซึ่งให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกเป็น 0.8075, 0.6871, 0.5333, -0.4159 และ -0.4073 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของสมการจำแนกประเภท (Centroid) ของแต่ละ กลุ่ม พบว่า ปัญหาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ปัญหาวิธีการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาสมาธิในการเรียน จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของกลุ่มผู้ใช้ เวลาสูงสุดของ หลักสูตร ส่วนปัญหาความเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาความเอาใจใส่ของอาจารย์

ที่ปรึกษา จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของ กลุ่มผู้ใช้ เวลาต่ำสุดของหลักสูตร

3.3 รวมทุกคณะ มีตัวแปรปรากฏในสมการจำแนก 31 ตัวแปร จากตัวแปรทั้งสิ้น 52 ตัวแปร โดยที่ตัวแปรในสมการจำแนกประเภทร่วมกันจำแนกความแตกต่างของกลุ่มได้ ประมวลร้อยละ 51.29 ตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกสูง ได้แก่ ตัวแปร ปัญหา เวลาที่ใช้ ในการทำวิทยานิพนธ์ ปัญหาความรู้สึก เบื่อหน่าย ท้อแท้ และ ปัญหาความวิตกกังวล ซึ่งให้ค่าน้ำหนัก ในการจำแนกเป็น 0.7107, 0.4718 และ -0.3656 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจาก สมการจำแนกประเภท (Centroid) ของแต่ละกลุ่ม พบว่า ปัญหา เวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาความรู้สึก เบื่อหน่าย ท้อแท้ จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของ กลุ่มผู้ใช้ เวลา สูงสุดของหลักสูตร ส่วนปัญหาความวิตกกังวล จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของ กลุ่มผู้ใช้ เวลาต่ำสุดของหลักสูตร

จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรสถานภาพและปัญหาส่วนตัว โดยวิธีวิเคราะห์จำแนก ประเภท พบว่า ตัวแปรในสมการจำแนกที่ได้จะแตกต่างกันไปในแต่ละคณะแต่ตัวแปรที่สามารถ จำแนกกลุ่มของทั้ง 2 คณะ และรวมทุกคณะ มีตัวแปรเดียว คือ ปัญหา เวลาที่ใช้ในการทำ วิทยานิพนธ์ เป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงทั้ง 2 คณะและรวมทุกคณะ และเป็นตัวแปร ที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของ กลุ่มผู้ใช้ เวลาสูงสุดของหลักสูตรทั้งหมด

ตัวแปรปัญหาความรู้สึก เบื่อหน่าย ท้อแท้ และตัวแปรปัญหาความวิตกกังวล เป็น ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงในกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ และรวมทุกคณะ โดยเฉพาะตัวแปรปัญหาความรู้สึก เบื่อหน่าย ท้อแท้ จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะ ของกลุ่มผู้ใช้ เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนตัวแปรปัญหาความวิตกกังวล จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้ม ที่จะ เป็นลักษณะของ กลุ่มผู้ใช้ เวลาต่ำสุดของหลักสูตร

ตัวแปรปัญหาวิธีการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา ปัญหาสมาธิในการ เรียน ปัญหาความ เป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาความ เอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา เป็น ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงในกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี โดยที่ตัวแปร ปัญหาวิธีการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและปัญหาสมาธิในการ เรียน จะเป็น ตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของ กลุ่มผู้ใช้ เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนตัวแปรปัญหาความ เป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาความ เอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา จะเป็นตัวแปร ที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของ กลุ่มผู้ใช้ เวลาต่ำสุดของหลักสูตร

ตัวแปรอื่น ๆ นอกจากนี้สามารถจำแนกกลุ่มทั้ง 2 กลุ่มได้แตกต่างกันไป ยกเว้น ตัวแปรสภาพส่วนบุคคลด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู ที่ไม่สามารถจำแนก ความแตกต่างของกลุ่มได้

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรสภาพและปัญหาส่วนตัว โดยวิธีการทดสอบ ค่าที (t-test) ได้ข้อค้นพบดังนี้

4.1 คณะรัฐศาสตร์ พบว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรในการสำเร็จ การศึกษา มีปัญหาส่วนตัวมากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตรในการสำเร็จการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง วิธีการใช้ห้องสมุด การวางแผนการเรียน การ ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวข้อง ความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การ เก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การ เขียนรายงานการวิจัย เวลาที่ใช้ในการ ทำวิทยานิพนธ์ และการต้องใช้จ่ายเงินอย่างกระหน่ำกระแหม่ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบว่ามีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 คณะนิเทศศาสตร์ พบว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรในการสำเร็จ การศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู มากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีปัญหา ส่วนตัวมากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง เวลาที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้ การหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงแก้ไขหัวข้อ วิทยานิพนธ์ การทำหนังสือติดต่อราชการ การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูล เวลาที่ใช้ในการ ทำวิทยานิพนธ์ เวลาที่จะเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา ความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ความ เป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา ความขัดแย้งกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้านทฤษฎี ความคิดและแนวการ ทำวิทยานิพนธ์ การ เป็นหนี้สิน เพราะต้องเอาเงินมาใช้จ่ายในการเรียน การต้องใช้จ่ายเงินอย่าง กระหน่ำกระแหม่ การทำงานนอกเวลาเพื่อหาเงิน การทำงานและดูแลบ้านด้วยตนเอง และการ ดูแลเลี้ยงดูบุตร บิดา มารดา หรือผู้ที่ต้องให้การอุปการะ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบว่ามีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานภาพส่วนตัว ด้านลักษณะการมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท พบว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาดำสุดของหลักสูตร และนิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีความแตกต่างกันในด้านลักษณะการมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ในบางคณะและรวมทุกคณะ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ถ้าพิจารณาจากนิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาดำสุดของหลักสูตรทั้งหมด พบว่า ส่วนใหญ่มาศึกษาจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จหรือจนสำเร็จการศึกษา ในขณะที่นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่มาศึกษาในขณะที่ทำงานอยู่โดยไม่ได้ลาศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา ดังนั้น จึงต้องแบ่งเวลาส่วนหนึ่งทำงานประจำ และอีกส่วนหนึ่งใช้ในการเรียน ทำให้มีเวลาศึกษาค้นคว้าจริงจัง น้อย ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณีย์ อุทุมพร (2527: 64) ที่เสนอว่า นิสิตมหาบัณฑิตที่ไม่ได้ทำงาน มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) นั่นคือ นิสิตมหาบัณฑิตที่ไม่ได้ทำงานระหว่างศึกษาจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาสูง อาจเป็นเพราะมีเวลาศึกษาค้นคว้าเต็มความสามารถ

2. ผลจากการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่า กลุ่มตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษาซึ่งได้แก่ สถานภาพส่วนตัว ด้านอายุ จำนวนสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบ เกรดเฉลี่ยสะสมระดับปริญญาตรี และเกรดเฉลี่ยสะสมระดับปริญญาโท ปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน อาหารและความรู้สึคนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ ปัญหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปัญหาการเงินและการะรับผิดชอบในครอบครัว สามารถใช้จำแนกกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาโดยใช้เวลาดำสุดและสูงสุดของหลักสูตรได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ระบุไว้ ยกเว้นตัวแปรสถานภาพส่วนตัวด้านจำนวนสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรปัญหาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นตัวแปรที่สำคัญและมีน้ำหนักสูงในการจำแนกกลุ่มทั้ง 2 กลุ่มของผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และรวมทุกคณะ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่มีส่วนในการจำแนกกลุ่มแตกต่างกันไปในแต่ละคณะนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมตลอดจนสภาพการทำวิทยานิพนธ์ของแต่ละคณะแตกต่างกันไป

การที่พบว่าตัวแปรปัญหาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นตัวแปรสำคัญและมีน้ำหนักสูงในการจำแนกกลุ่มทั้ง 2 กลุ่มของคณะครุศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและรวมทุกคณะ เป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร และพบว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรมีปัญหาเรื่องเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์มากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้

เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ที่เป็นดั่งนี้อาจ เนื่องมาจากนิสิตกลุ่มผู้ใช้ เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่ มาศึกษาโดยลาศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์ เสร็จหรือจนสำเร็จการศึกษา ในขณะที่นิสิตกลุ่มผู้ใช้ เวลา สูงสุดของหลักสูตรส่วนใหญ่มาศึกษาในขณะที่ทำงานอยู่โดยไม่ได้ลาศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา หรือ ลามาศึกษาเฉพาะ เนื้อหาวิชาจนครบหมดแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เมื่อนิสิตต้อง ทำงานประจำควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ จึงทำให้นิสิตไม่มีเวลาให้กับการศึกษาค้นคว้าและการ ทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ และนิสิตบางคนทำงานอยู่ ทางไกลสถานศึกษา จึงไม่สะดวกในการติดต่อกับอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลเหล่านี้ สำเร็จการศึกษาช้ากว่ากำหนดมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (2527: 12) ที่พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้นิสิตจบการศึกษาช้า คือไม่มีเวลาทำ วิทยานิพนธ์ และผลการวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ศิริชัย กาญจนवासี (2523: 212) ที่ศึกษาสถานการณ์การทำวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต พบว่า นิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์ เสร็จและสำเร็จ ทันเวลาส่วนใหญ่ ร้อยละ 73 ไม่ได้ทำงานอย่างอื่นเลยขณะทำวิทยานิพนธ์

ปัญหาความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ และปัญหาความวิตกกังวล เป็นตัวแปรปัญหา ด้าน อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด เกี่ยวกับตนเองที่มีน้ำหนักสูง ในการจำแนกกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาจาก คณะครุศาสตร์ และรวมทุกคณะ โดยที่ตัวแปรปัญหาความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ จะเป็นตัวแปรที่มี แนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของกลุ่มผู้ใช้ เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนตัวแปรปัญหาความวิตกกังวล จะ เป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะ เป็นลักษณะของกลุ่มผู้ใช้ เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ทั้งนี้ดังที่ได้กล่าว แล้วว่ากลุ่มผู้ใช้ เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่มาศึกษาระดับปริญญาโทในขณะที่ทำงานอยู่ โดย ไม่ได้ลาศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา หรือลามาศึกษาเฉพาะ เนื้อหาวิชาจนครบหมดแล้วกลับไปทำงาน ควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ เมื่อต้องรับภาระทางด้านงานประจำที่เคยปฏิบัติแต่มาศึกษาด้วย โดย ไม่สามารถอุทิศเวลาแก่การศึกษาได้เต็มที่ เนื่องจากความเหน็ดเหนื่อยจากงานประจำ ไม่มีเวลา เพียงพอสำหรับการค้นคว้า อ่านตำรา ทำงานเพื่อทบทวน ทำให้ผลที่ได้ออกมาไม่เต็มที่ทั้งทางด้าน การศึกษาและการทำงานในหน้าที่ที่ยังคงต้องปฏิบัติอยู่ประจำก็ค่อยลงด้วย ทำให้เกิดความ เบื่อหน่าย ท้อแท้ บ่อยเวลาให้ว่างเลยนานไปจนครบกำหนด เวลาสูงสุดของหลักสูตร

สำหรับกลุ่มผู้ใช้ เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่มาศึกษาโดยลาศึกษาต่อจนทำ วิทยานิพนธ์ เสร็จหรือจนสำเร็จการศึกษา ซึ่งมักจะเป็นข้าราชการ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ เรียนในขณะที่ยังไม่ได้ทำงานใด ๆ เมื่อพิจารณาจากกระบวนว่าด้วยการให้ข้าราชการลาศึกษา

ต่อภายในประเทศได้ตามกำหนดเวลาของหลักสูตร และเมื่อไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนดไว้ก็สามารถที่จะขยายเวลาศึกษาต่อได้อีก โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ที่ลาศึกษาต่อเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วหรือเมื่อสอบตกต้องออกจากสถานศึกษา ต้องกลับไปรับราชการในสังกัดเดิม เป็นเวลา 2 เท่าของ เวลาที่ได้ลาศึกษา ข้าราชการที่ได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาต้องจ่ายเงินที่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น ค่าธรรมเนียม ค่าพาหนะเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เองทั้งสิ้น ด้วยสาเหตุนี้จึงอาจเป็นเหตุให้นิสิตเหล่านี้เกิดความวิตกกังวลกลัวว่าจะไม่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาที่ได้ลาไว้ ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นอีก นอกจากนี้ถ้าใช้เวลาในการศึกษามากขึ้นก็จะทำให้มีผลกระทบต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับอีกด้วย สำหรับพวกที่มาเรียนในขณะที่ยังไม่ได้ทำงานใด ๆ คือ หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีแล้วก็ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างกล่าววว่า มีความวิตกกังวลในเรื่อง การทำงาน คือ กลัวไม่มีงานทำ ถ้าสำเร็จการศึกษาช้า

นอกจากนี้การที่พบว่าตัวแปรปัญหาวิธีการให้คำปรึกษา ปัญหาสมาธิในการเรียน ปัญหาความเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักสูงในการจำแนกกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี โดยที่ตัวแปรปัญหาวิธีการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและปัญหาสมาธิในการเรียน จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนปัญหาความเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหาความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา จะเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มผู้ใช้เวลาดำสูงของหลักสูตร และจากการเปรียบเทียบตัวแปรปัญหาส่วนตัวทีละตัวแปร ในคณะนิเทศศาสตร์ พบว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีปัญหาส่วนตัวมากกว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาดำสูงของหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องเวลาที่จะเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา ความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ความเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และความขัดแย้งกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้านทฤษฎี ความคิดและแนวการทำวิทยานิพนธ์ จากข้อค้นพบนี้ย่อมแสดงว่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้นิสิตในความดูแลทำวิทยานิพนธ์เสร็จเร็วหรือช้า ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษามีเวลาว่าง มีความเป็นกันเอง มีเวลาเอาใจใส่ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างเพียงพอ โอกาสที่นิสิตจะทำวิทยานิพนธ์เสร็จเร็วย่อมมีมาก แต่โดยทั่วไปแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต้องทำหน้าที่ในขณะเดียวกันหลายด้าน นอกจากจะเป็นอาจารย์ประจำวิชาแล้ว ยังเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และยังคงปฏิบัติภารกิจด้านอื่น ๆ อีก เช่น ด้านบริหาร การวิจัย การให้บริการชุมชน ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพให้มีความก้าวหน้า จึงทำให้ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาและเอาใจใส่นิสิตในความดูแลอย่างทั่วถึง ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหา

ด้านนี้มากกล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษามีภาระหน้าที่การงานหลายด้าน มุ่งแต่ทำงานวิจัย เพื่อเพิ่มพูนฐานะทางวิชาการของอาจารย์ ไม่มีเวลาให้นิสิต โดยเฉพาะตอนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนิสิตค่อนข้างจะเห็นห่าง อาจารย์ไม่ค่อยจะเป็นกันเอง นิสิตได้ให้ข้อเสนอแนะว่าอาจารย์ควรจะแบ่งเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นิสิตอย่างจริงจัง และนอกจากนี้อาจารย์ควรจะเป็นกันเองกับนิสิตด้วย เพราะบุคลิกภาพของนิสิตจะพัฒนาไปได้ด้วยดีนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสัมพันธ์ภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต ซึ่งความเห็นเหล่านี้สอดคล้องกับ จินตนา มาพวง (2520: 59-60) จริยา สิงคณิกา (2520: 85-93) อ่ำไพ สุจริตกุล (2523: 146) และวิจิตร สนิสิริ (2521: 5) ซึ่งสรุปได้ว่านิสิตต้องการให้อาจารย์เป็นกันเองกับนิสิต ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับอาจารย์โดยการให้คำแนะนำปรึกษา มีการแลกเปลี่ยนและยอมรับความคิดเห็น ประสบการณ์ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มพูนคุณภาพของนิสิตนักศึกษา ทำให้นิสิตนักศึกษามีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจแก่นิสิตนักศึกษาในการก้าวขึ้นเป็นนักวิชาการชั้นสูง

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาส่วนตัวที่ละตัวแปรของกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะรัฐศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์ พบว่า นิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรมีปัญหาส่วนตัวมากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาด้านการทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่อง เวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ การหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงแก้ไขหัวข้อวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง ความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การแปลความผลการวิเคราะห์ และการเขียนรายงานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาชั้นมิใช่จะเพิ่งเล็งแต่ในด้านปัญญาความรู้ในวิทยาการและประสบการณ์เท่านั้น ยังต้องเน้นในด้านความเป็นนักคิด นักค้นและนักวิจัยเป็นสำคัญ ดังนั้นการสำเร็จการศึกษาช้าหรือเร็วนั้น จึงขึ้นอยู่กับขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นส่วนใหญ่ ถ้านิสิตสามารถหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้เร็ว มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่จะทำวิจัย มีการวางแผนล่วงหน้าและมีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังย่อมมีโอกาสสำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น แต่จากทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาด้านการทำวิทยานิพนธ์มากให้ความเห็นว่า ตัวนิสิตเองมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังน้อย เนื่องจากต้องแบ่งเวลาส่วนหนึ่งทำงานในหน้าที่ประจำ ใช้เวลาในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์มาก เนื่องจากต้องเปลี่ยนหัวข้อใหม่เพราะเลือกหัวข้อยากไป ทำให้เสียเวลาในการศึกษาและไม่ประสบผลสำเร็จ ต้องเสียเวลาในการติดตามข้อมูลนาน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง เนื่องจากการบริการของห้องสมุดเฉพาะสาขาส่วนใหญ่เปิดบริการเฉพาะในเวลาราชการ วิทยานิพนธ์ให้ยืมในเวลาจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2527: 12) ที่พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาจบการศึกษาช้า คือ ไม่มีเวลาทำวิทยานิพนธ์ รองลงมาได้แก่ ใช้เวลาในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์มาก และมีปัญหาในการเก็บข้อมูล

นอกจากนี้การที่พบว่า นิสิตจากคณะนิเทศศาสตร์กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีปัญหาด้านการเงินและภาระรับผิดชอบในครอบครัวมากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่อง การเป็นหนี้สินเพราะต้องเอาเงินมาใช้จ่ายในการเรียนการ ต้องใช้เงินกระหม่อมกระหม่อม การทำงานนอกเวลาเพื่อหาเงิน การทำงานและดูแลบ้านด้วยตนเอง และการดูแลเลี้ยงดูบุตรบิดามารดาหรือผู้ที่ต้องให้การอุปการะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเองต้องพยายามหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างการศึกษา ต้องช่วยเหลืองานทางบ้าน ทำให้มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าจริงจังน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศรี สนธิทรัพย์ (2522: 87) ที่พบว่านิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายที่จะสำเร็จการศึกษาหลัง กำหนดเวลาของหลักสูตร มีปัญหาส่วนตัวมากกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลา ในด้านการเงิน บ้าน และสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว กฤษณีย์ อุทุมพร (2527: 65) กล่าวว่า ถ้าค่าใช้จ่ายของนิสิตมหาบัณฑิตได้จากตัวเอง จะมีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ($P < 0.5$) ซูซาน แพตทรีเซีย มาตินสัน (Susan Patricia Martinson 1980: 127-A) และจินอท์, เลกซ์ เดนนิส (Jeanotte, Leigh Dennis 1981: 1508-A) พบว่า นักศึกษาที่ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน และที่สำเร็จการศึกษามีความแตกต่างกันในปัญหาเรื่องการเงิน การได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงิน

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อค้นพบที่ว่าปัญหาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นตัวแปรและมีน้ำหนักสำคัญสูงในการจำแนกกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม ของผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และรวมทุกคณะ เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร ส่วนใหญ่มาศึกษาในขณะที่ยังทำงานประจำอยู่โดยไม่ได้ลาศึกษาต่อ หรือลาศึกษาเฉพาะเนื้อหาวิชา (Course work) จนครบหมดแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น ในการรับนิสิตเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยควรที่จะได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับระเบียบ

ว่าด้วยการลาศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา โดยกำหนดให้นิสิตที่เข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทุกคน ได้ลาศึกษาต่ออย่างน้อย 4 ภาคการศึกษา อันครบตามกำหนดเวลาของหลักสูตร หรือในกรณีที่ ในปีการศึกษาแรกนิสิตได้ลาศึกษาต่อก็ควรจะให้มีการลาศึกษาในปีต่อไป เพื่อให้นิสิตได้ใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าอย่างเต็มที่จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

2. สำหรับคณะรัฐศาสตร์และคณะนิเทศศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีปัญหาส่วนตัวมากกว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดของหลักสูตร ในด้านการทำวิทยานิพนธ์ นับตั้งแต่ปัญหาการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ การค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การแปลความ ผลการวิเคราะห์ ตลอดจนถึงการพิมพ์วิทยานิพนธ์ นั้น บัณฑิตวิทยาลัยควรให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทุกฝ่ายร่วมมือกันแก้ไข เช่น บัณฑิตศึกษา ประจำคณะควรที่จะได้มีการประชุมนิเทศก์เกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนชี้แนะแหล่งข้อมูล และเทคนิคในการหาหัวข้อ เกี่ยวกับการบริการของห้องสมุด เฉพาะสาขาควรได้มีการขยายเวลาบริการมากขึ้น เพื่อให้นิสิตได้มีโอกาสใช้บริการได้นานพอ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และการแปลความผลการวิเคราะห์ ควรให้มีการจัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้แก่นิสิตที่จะทำการวิจัย นอกจากนี้ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง ยังกล่าวว่ลำดับขั้นตอนของ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมิได้สร้างเสริมให้ผู้เรียน เกิดความคิดรวบยอด ในการทำวิทยานิพนธ์ได้ดีเท่าที่ควร จึงสมควรที่ทางภาควิชาควรมีการเตรียมหรือสร้างความพร้อมสำหรับนิสิตในการทำวิทยานิพนธ์ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษาได้เร็วขึ้น เป็นการช่วยลดปัญหาความสูญเปล่าทางการศึกษาทางหนึ่ง

3. ในส่วนของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีและคณะนิเทศศาสตร์ นิสิตมักประสบปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อันเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่มีเวลาให้นิสิตอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องรับภาระการสอนและงานบริหารมากไป บัณฑิตวิทยาลัยควรจัดให้อาจารย์ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รับภาระงานในหน้าที่พิเศษน้อยลง และควรเพิ่มจำนวนนิสิตผู้ช่วยสอนให้มากขึ้น โดยขอความสนับสนุนด้านการเงินจากต่างประเทศหรือภาคเอกชน ควรพิจารณาให้ Work Load สำหรับการสอนในระดับบัณฑิตศึกษามากกว่า Work Load ที่สอนในระดับปริญญาบัณฑิต นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังให้ทัศนะว่า มักจะประสบปัญหาความขัดแย้งกันเองของอาจารย์ในคณะ คือระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัยจึงควรให้มีการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีในระหว่างอาจารย์ด้วยกันเองอีกโสดหนึ่ง

4. จากข้อค้นพบว่านิสิตกลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรมีปัญหาล้วนตัวด้านการปรับตัวด้านการเรียน ในเรื่องการใช้ห้องสมุด และการวางแผนการเรียน และปัญหาล้วนตัวด้านการเงิน บัณฑิตวิทยาลัยควรให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาของนิสิตช่วยกันให้ความช่วยเหลือนิสิตให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยอาจช่วยเหลือเพื่อลดปัญหาดังนี้

4.1 ด้านการใช้ห้องสมุด ควรให้ทางฝ่ายห้องสมุดเฉพาะสาขา และทางสถาบันวิทยบริการ จัดให้มีการแนะนำการจัดเก็บเอกสาร และการขอใช้บริการ ตลอดจนจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการดูแลอย่างใกล้ชิด และการมีการแนะนำให้นิสิตหัดศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง

4.2 จัดหาหรือสนับสนุนด้านการเงิน โดยจัดสรรเงินทุนการศึกษา (ทั้งจำนวนเงินและจำนวนทุน) ให้เพียงพอ เพื่อสนับสนุนนิสิตที่ดีเลิศ ซึ่งจะเป็ผลให้นิสิตไม่ต้องดิ้นรนหางานข้างนอกในระหว่างการศึกษา

5. จากการที่พบว่าตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ใช้เวลาต่ำสุดและสูงสุดของหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ และรวมทุกคณะ ได้ผลออกมาเหมือนกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างในคณะครุศาสตร์มีจำนวนมากเกินกว่าร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังนั้นในการทำวิจัยในลักษณะเช่นนี้อีก จึงควรให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะใกล้เคียงกัน

6. ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสาขาสังคมศาสตร์เท่านั้น จึงควรจะมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเช่นเดียวกันนี้กับบัณฑิตศึกษาสาขาอื่น ๆ อีก เพื่อจะได้เปรียบเทียบให้เห็นว่าผลการวิจัยเป็นอย่างไร และแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างสาขาต่าง ๆ